

Grün Ignác

Ez az édesapám, Grün Ignác. A kép 1957-ben készült róla Szolnokon. Látszik, hogy ez egy késői kép, egy idős, megtört ember van rajta. Az édesapám egy egyszerű vallásos ember volt. Kereskedő volt, Szolnokon fűszerüzletünk volt a Fő utcán. Egy darabig ez volt, aztán átváltottunk rőfösre, ruhaanyagra, mert nem nagyon lehetett a fűszerből megélni. Hát nagy család voltunk, három gyereket taníttatni is meg felnevelni! Akkor már textillel foglalkoztak a szüleim, addig, amíg el nem vittek bennünket. A család anyagi helyzete közepes volt. Nem nélkülöztünk semmit, de nem is volt vagyonunk. A házukban három szobánk volt, komfort nem volt akkor. A víz az udvaron volt. Egy komfort nélküli ház vályogból, de jó volt. Lakható. Szép nagy kert volt, jó levegő volt. 1944-ben

Szolnokon először a gettóban voltunk, körülbelül négy hétig, aztán a cukorgyárba vittek minket, ott egy hétig voltunk bezárva. A cukorgyárban borzasztóak voltak a körülmények. Nem volt WC, csak laktrina. Ennivaló nem volt, csak egyszer egy nap kaptunk egy levest. A család együtt maradt. A holokauszt alatt odavoltunk, deportáltak Ausztriába, Strasshofba. Onnan még elvittek pár kilométerre, de annak már a nevét nem tudom. Strasshof Ausztriában van, egy kis nyaralótelep volt. Oda vittek bennünket, ott aztán elosztottak másfelé, Semmering, meg ilyen helyekre. Ez a mi csoportunk volt, de a másik, a nagyobb részét a szolnoki zsidóknak Auschwitzba vitték. Azt mi hála Istennek elkerültük. Mind az öten - édesapám, édesanyám, az öcsém, a húgom, és én - ott dolgoztunk a vasgyárban, a Wagner és Biro gyárban. Fabarakokban laktunk, priccsen aludtunk. Ágynemű persze nem volt, hanem szalma volt és azon aludtunk. Kétszáz ember volt bezárva oda. Az a kétszáz ember meg tudott lenni, mert nem bántottuk egymást, elég nagy volt a bajunk. Kaptunk feketekávéét reggelire, ami hát víz volt, fekete víz, persze nem feketekávéból főzve. És délben döngeműzét kaptunk, döngeműze, az egy közismert kifejezés, aki lágerban volt, vagy valamit hallott róla, az tudja, mi az. Marharépa, amit felaprítottak, megfőztek azonmód sárosan. Tele volt kukaccal, meg minden. És délben ez a répa volt. Egy szelet kenyér, 12 deka lehetett. Megmérték. Egy valakit, akit megbíztak annál volt mérleg is, és 12 deka kenyér, ennyi volt az egész. Éhenhaláshoz kevés, megélhetéshez, ahhoz is kevés! Mert azért aki megette, még életben maradt, nem halt éhen! De borzalmas volt! De voltak, akik kaptak rendes kosztot, akik a mezőgazdaságban voltak. Mi nem kaptunk, csak döngeműze, az valami borzalom. Azért sorba álltunk. Vittünk magunkkal csajkát. Aztán az embereket elhelyezték munkára, nem lehetett válogatni. Úgy voltunk ott, mint a katonaságnál, be voltunk valahová szállásolva, aztán ott felolvasták, hogy ki hova megy és kész. Gépeken kellett dolgozni a vasgyárban. Aztán a felszabadulás után valahogy hazajöttünk Pozsonyon keresztül. Mikor megérkeztünk Szolnokra, otthon nem találtunk semmit. Csak arra gondoltunk, ott van a házunk, legalább fedél lesz felettünk! Hát hova menjünk lakni? És akkor ott kezdtük a nagy életet! Nem volt semmink. Teljesen üres volt a ház. El lehet képzelni. Tíz hónapig üres volt, nyitva volt a kapu. Hát az ment ki meg be, aki akart. Amikor hazajöttünk, a szomszédok adták az első tányért kölcsönbe, meg a villát, kanalat, mert nem volt semmi. Kaptunk ételt, az iskolában főztek nekünk, és hazavittük. Nem is lehetett ételhordót kapni, kis tejeskannában vittük haza, a drága szüleink nem tudtak már járni, a végén voltak. Aztán hazavittük az ennivalót. Amit nem lehetett kapni csak valamiért cserébe, az nekünk nem volt. Mert nem volt, amit cseréljünk. Se egy szál bútor, se ennivaló, semmi a világon. A szüleim a háború után borzasztó gyengék voltak, és nem volt semmink. Se fekhelyünk, semmi, csak az üres ház. A megpróbáltatásukat le sem lehet írni. Apám 1957-ben, hetvenhat éves korában agyérelmeszesedést kapott. Pestre kellett volna hozni, itten volt, meg van is a zsidóknak ilyen kórházuk, ahova mindenkit bevesznek. Ott őrzik a kaput, és a beteg nem tud elmenni. Azt hiszem, édesapám betegségéhez hozzájárultak a körülmények is. Nem tudta a megváltozott világot elfogadni. Olyan korban volt, amikor ez a megváltozott világ az ő részére elérhetetlen volt. Minden állami tulajdonba került. Az ő üzletét is elvették. A háború után kereskedéssel foglalkozott, fűszerüzletünk volt, a háború előtt is ezt csinálta. Az agyérelmeszesedés olyan betegség, hogy az egyik órában az ember tiszta, aztán meg már nem tudja, mit csinál. Szerintem az édesapám tudta, hogy hová megy. Ő olyan éles eszű ember volt, hogy nem tudta elviselni. Vissza tudott jönni a háborúból velünk, és mégis így végezte. És milyen nehezen találtuk meg, 1958. januárban vезett el, és májusban fogták ki a Tiszából.